

La mirada ciselladora d'un escultor

Xavier Corberó és un dels pocs artistes que ha conegut l'experiència de l'art i de l'avantguarda de primera mà.

La seva amistat i contacte directe amb Marcel Duchamp, Dalí o Joan Miró ja als primers anys seixanta han fet que sempre estigués envoltat d'un museu vivent on s'hi troben en forma d'aurèola totes les lliçons de l'art modern. És l'aura que uneix ètica i estètica la que encara resplendeix en l'obra de Corberó, fidel als grans mestres dels quals va rebre els consells de viva veu.

Inquiet, bellugadís, ens rep amb una simpatia innata, atrafegat —com un vigilant nocturn— en obrir i tancar portes del carrer de cases de pagès del poble d'Esplugues, que ell ha preservat del vandàlic urbanisme metropolità que envolta la gran Barcelona i on també té la seu la Fundació que porta el seu nom.

Fill d'artesans qualificats i nèt de músic, ens recorda que va néixer l'any 1935 a Pau Claris-Diputació, just a la dreta de l'Eixample de Barcelona. El seu avi, especialista en repussat i metal·listeria, va treballar amb Gaudí, Gargallo i amb els millors escultors de primers de segle. Així, fidel als seus orígens, ha tingut molt en compte l'ofici i la tècnica a l'hora de treballar.

Barcelona, Londres, Suïssa i Nova York s'entrecreuen agitadament a la seva vida per trobar repòs en aquest paradís del carrer Montserrat d'Esplugues on des de l'any 1968 viu, treballa i promou intercanvis d'artistes, encara que des de fa deu anys, alterna aquest lloc deliciós amb un "loft" al Soho de Nova York.

Xavier Corberó té, doncs, un peu a la capital mundial de l'art, però no els hi té tots dos. Aquest tros d'Esplugues que va trobar per viure i muntar aquesta Fundació que des del primer dia ha volgut tenir un contacte directe amb els artistes locals i forans oferint-los un lloc i un taller va retenir, entre altres motius, la que podia ser la seva definitiva fugida de Barcelona: "Hi va haver uns anys que vaig haver de triar. Així com de jovenet era absolutament necessari anar-se'n d'aquí, l'any 1965 ja no ho era tant", ens confessa.

Per la Fundació han passat artistes com David Hockney, Elsa Peretti, Ellsworth Kelly, l'escriptor Robert Hughes, músics com Levin Richter, Mestres Quadreny, etc., i últimament s'ha dedicat a gestionar la col·laboració d'escultors de nom internacional en el nou urbanisme de Barcelona. "Ara, el que fem més —ens diu estusiasmat— és portar gent de Nova York cap aquí, artistes joves sobretot, de manera que tinguin un llit per dormir i coneguin la gent suficient per espavilar-se".

Format a la postguerra —això li pesa molt— "jo m'adonava que el que havia de fer era marxar"— ens diu. "Plàsticament, també hi havia molt poca cosa aquí, la Bienal Hispanoamericana potser..., allà va ser el primer lloc on vaig exposar. Eren obres que jo no gosava a dir-ne escultures i en deia "pots", perquè els hi feia feia un forat a dalt".

—Xavier Corberó va anar a Londres l'any 1959 fugint de l'ambient estantís de la

Barcelona dels cinquanta. ¿Què et va aportar aquesta estada?

—Jo, a Londres, era encara un "nano". Sortia de l'Escola Massana i vaig anar al Centre School of Arts and Crafts. Allí vaig conèixer gent com David Hockney, que continuem sent amics..., però jo hi vaig anar per aprendre tècniques. M'interessava molt tot el que tenia relació amb el metall, i concretament, el repussat a la banya, que allí el feien amb martell en comptes de banya. Em semblava que per ser escultor convenia saber totes les tècniques que comporta l'escultura. Encara que jo, en aquella època, dibuixava i pintava molt i vaig exposar les primeres coses a una galeria que encara existeix i que es diu Piccadilly Gallery.

—*I els anglesos, la seva gran tradició escultòrica, ¿et van influir d'alguna manera?*

—Per a mi Londres va ser important. Primer, potser, el passat surrealista dels anglesos. Jo vivia a cas del primer marxant de Francis Bacon i dormia de manera que a sota el llit estava ple de Bacons. Per a mi l'art ha estat sempre una cosa viscuda. D'altra banda, em van influir artistes com Nicholson, Pasmore i també tota l'escultura, els constructives anglesos, que vol dir la Barbara Hepworth i de retruc Pevsner i Gabo. El contacte amb tot això m'interessava molt a un cert nivell intel·lectual, fins i tot ètic, perquè encara creia que les coses havien de servir per a alguna cosa. Abans em costa-

va més de justificar el fet que una cosa que no fos una finestra fos alguna cosa. Qui diu una finestra, diu una frontissa... Ara, estic més segur que el cap està ple de frontisses.

—*A Catalunya, molts artistes i dissenyadors són fills d'una nissaga d'artesans...*

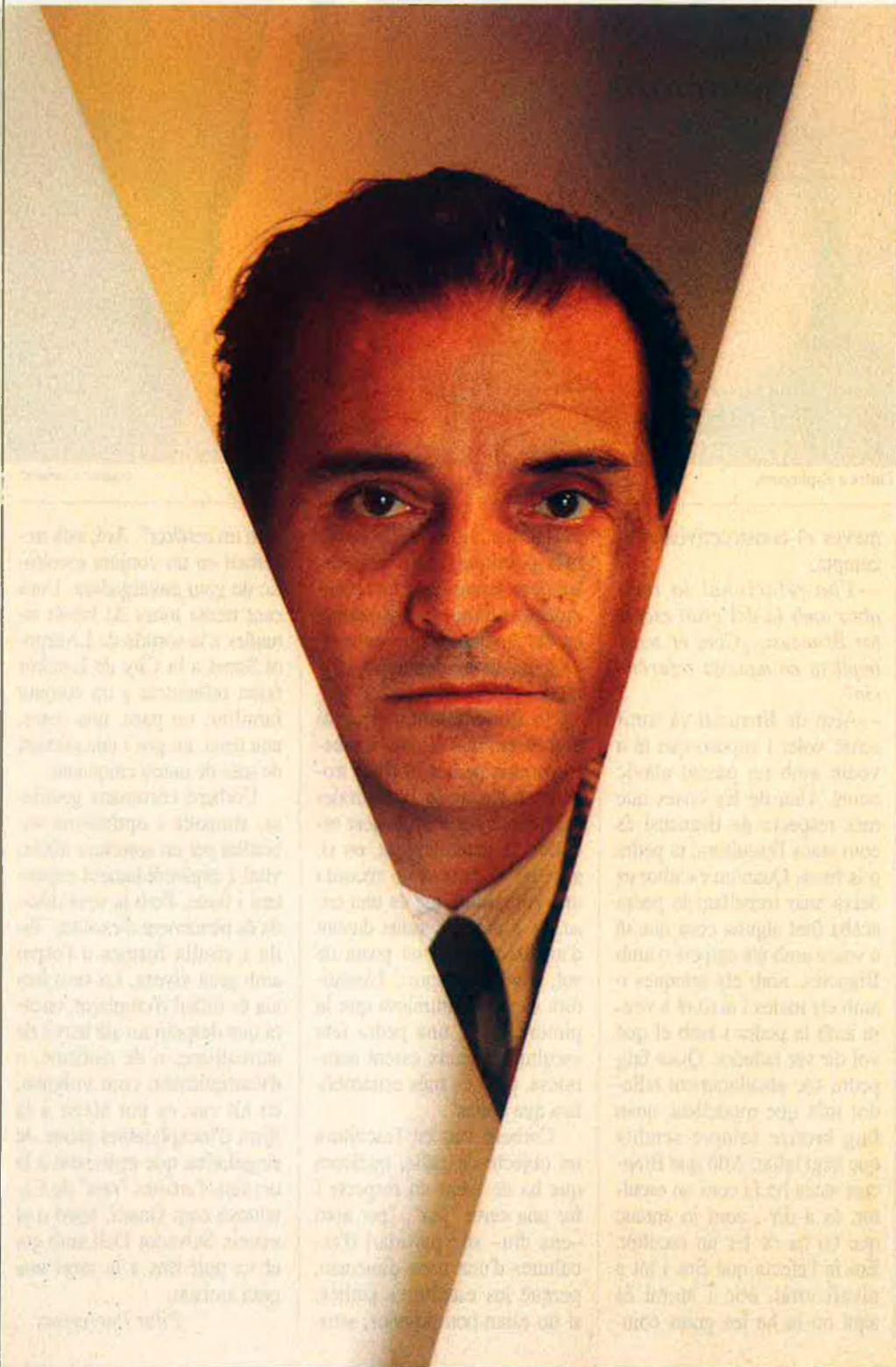
—Mira quan jo era petit, dormia davant d'aquesta escultura de Gargallo que veus aquí, —i ens assenyala ufanós una bonica peça d'aquest escultor—. A casa meua es parlava de Gargallo com de la meua mare que es va morir a la guerra o del meu avi que el van matar. Per casa meua van passar els millors, i això em va ajudar molt. Era una cosa molt viscuda; el que no he aconseguit mai és creure'm la literatura de les coses o les modes... N'hi ha hagut tantes! Em temo també que els "ismes" només són possible seriosament quan tenen una base ètica molt sòlida. Ara, em sembla que el que cal es reconstruir i restaurar i que a base del coneixement que tenim poder fer un producte de bases molt àmplies i, en canvi, crec que acabarà passant de moda allò que està de moda perquè sí".

L'AMIC DELS GRANS
ARTISTES DE
L'AVANTGUARDA

—*Vas tenir l'oportunitat de conèixer les grans personalitats de l'art modern, d'una forma viva i directa. ¿Com vas connectar amb una generació que no era la teua?*

—Vaig tenir la sort de conèixer l'art contemporani des del

"A casa meva es parlava de Gargallo com de la meva mare o del meu avi".

començament: dadaïstes, surrealistes..., parlar amb aquesta gent m'ha donat una manera de mirar les coses que és com anar amb un cotxe gros. M'hi sento bastant segur. Vaig conèixer aquesta gent i es van comportar amb mi com jo procuro fer-ho amb la gent jove ara.

—*Marcel Duchamp el coneixies de Cadaques, ¿oi?*

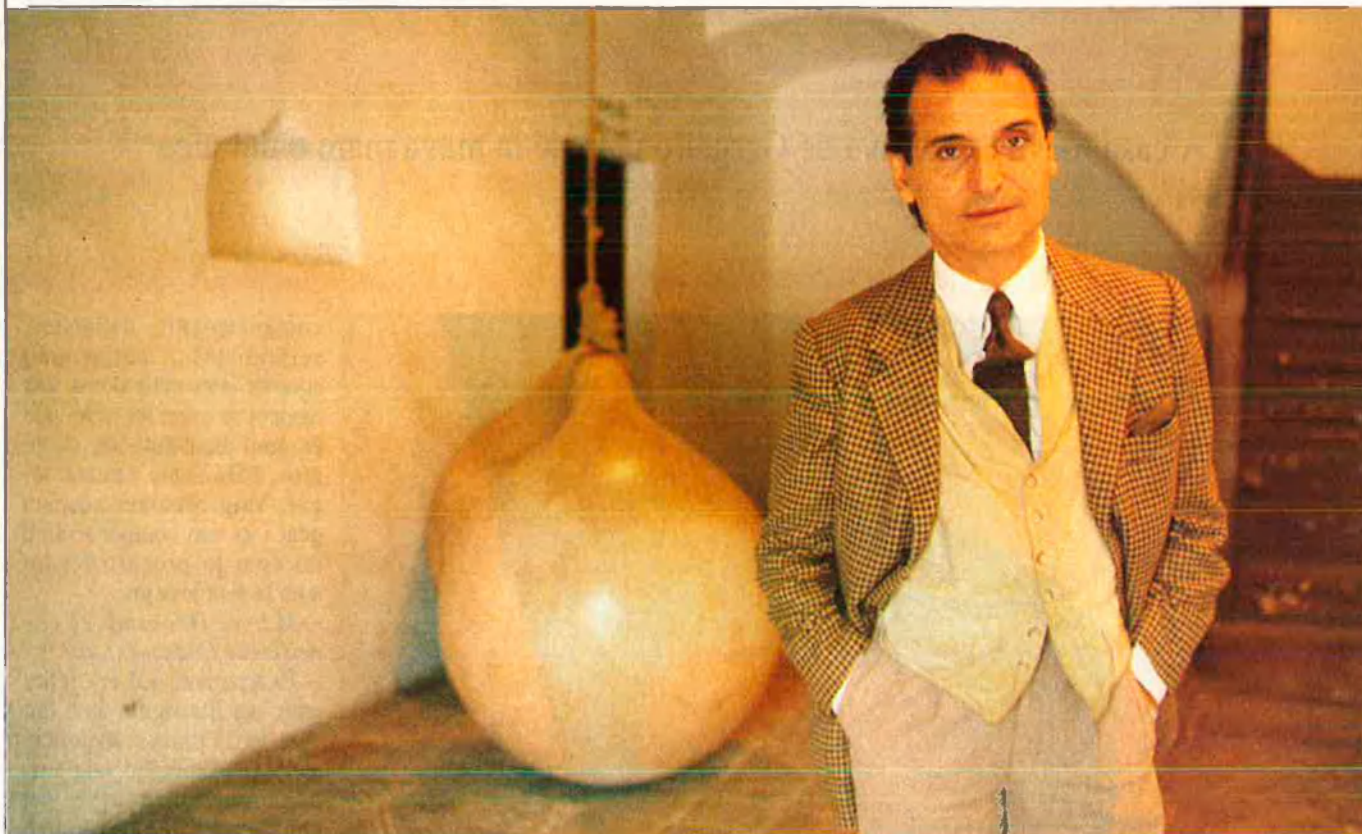
—Exactament. Ell era íntim amic del Staempfli, amb qui vaig fer la primera exposició als Estats Units i jo vaig arribar a Staempfli a través del Director de la Galeria Carnegie de Pittsburg el qual em va posar en contacte amb els seus amics de Cadaqués que eren Marcel Duchamp, Man Ray, Max Ernest, Matta...

—*¿Quin records tens de Duchamp, ara ja un mite de l'art contemporani?*

—Era encantador i senzillísim, molt ben educat i intel·ligent, amb una ironia tremenda, molt bona persona i extremadament sensible davant de les coses. No tenia per què convidar-me a sopar tres vegades la setmana a casa quan jo era a Nova York. Tenia una casa al Village amb la Tini i per a mi era fantàstic veure una petita habitació que tenia amb quadres de Miró, Tanguy —era com un petit museu— però, a més a més arribava Max Ernest, Man Ray, hi venia tothom.

—*I de la teva amistat amb Dalí, ¿què en diries?*

—Dalí sempre ha estat un "realista-anarquista", i com que es anarquista, sembla surrealista. A ell el que li agradava és la paradoxa i la utopia anarquista; per això,

Corberó viu amb un peu a Nova York i l'altre a Eslugues.

DOMÈNEC UMBERT

quan ha dit determinades coses que podem semblar tonteries, no ho són tant.

—L'obra de Corberó té un gran equilibri intern, tant és que treballi amb fines làmines de marbre com amb grans peces de basalt. Brutalitat i poesia s'entrecreuen en l'opacitat i la transparència. ¿D'on surt aquest equilibri poètic?

—En un moment donat, per a mi va ser molt important el constructivisme. Va significar allò que potser per a molts és la psicoanàlisi. Em va servir per aclarir-me, just quan dubtaba de l'imformalisme que era el que estava de moda en aquell moment. L'imformalisme s'havia d'acabar, era fruit de l'existencialisme, que feia tuf de vell i tronat. Amb el constructivisme vaig tonar a aprendre a fer pals i ratlles. Vaig conèixer Max Bill, Pevsner, Rickey... i després, a Suïssa, vaig poder començar a treballar la pedra tranquil·lament. En totes les escultures

meves el constructivisme hi compta.

—S'ha relacionat la teva obra amb la del gran escultor Brancusi. ¿Com et sents implicat en aquesta referència?

—Això de Brancusi va sortir sense voler i suposo que té a veure amb un passat atàvic comú. Una de les coses que més respecte de Brancusi és com ataca l'escultura, la pedra o la fusta. Quan un escultor es deixa anar treballant la pedra acaba fent alguna cosa que té a veure amb els egipcis o amb Brancusi, amb els asteques o amb els maies i això té a veure amb la pedra i amb el què vol dir ser tallador. Quan faig pedra sóc absolutament tallador més que modelista, quan faig bronze sempre sembla que hagi tallat. Allò que Brancusi ataca ho fa com un escultor, és a dir, com jo entenc que ho ha de fer un escultor. Em fa l'efecte que fins i tot a nivell vital, ètic i moral és aquí on hi ha les grans coin-

cidències, quan faig coses més poètiques. O a vegades les poso juntes, crec que coincideixo també amb Brancusi en els contrastos que imposava a les seves columnes infinites.

No aniríem del tot errats si diguéssim que Xavier Corberó somnia pedres, formes trobades a l'atzar de la naturalesa. Perquè per a mi aquest escultor, la naturalesa és, en sí, art: "un escultura no recorda una cosa, sinó que és una cosa, és a dir, que estàs davant d'un llampec, d'una posta de sol, d'un capvespre... L'escultura és més naturalesa que la pintura. Així, una pedra feta escultura segueix essent naturalesa, però és més estrambòtica que abans".

Corberó veu en l'escultura un objecte de culte, quelcom que ha de crear un respecte i fer una certa "por", "per això —ens diu— són partidari d'escultures d'una certa dimensió, perquè les escultures petites, si no estan ben posades, sem-

blen un cendrer". Ara, està treballant en un conjunt escultòric de gran envergadura. Unes cent trenta tones de basalt situades a la sortida de Liverpool Street a la City de Londres faran referència a un conjunt familiar: un pare, una mare, una nena, un gos i una piloteta de més de metre cinquanta.

Corberó encomana gentilesa, simpatia i optimisme subratllat per un somriure irònic, vital i esplèndidament espontani i franc. Però la seva mirada és plenament d'escultor. Talla i cisalla formes a l'espai amb gran vivesa. La seva ironia és difícil d'emplaçar, encara que després un alè tenyit de surrealisme, o de realisme, o d'anarquismes, com vulgueu, en tot cas, es pot afegir a la llista d'inexplicables raons de singularitat que apareixen a la nòmina d'artistes "rars" de Catalunya com Gaudí, Miró o el mateix Salvador Dalí amb qui el va unir fins a la mort una gran amistat.

Pilar Parcerisas